

Kertomusluonnoksesta annetut lausunnot

4/2024 Akkuarvoketjun edistäminen

D/680/04.07.02/2022

Valtioneuvoston kanslia 28.3.2024
Opetus- ja kulttuuriministeriö 9.4.2024
Työ- ja elinkeinoministeriö 11.4.2024

Kirje

28.3.2024

VN/9673/2024

Valtiontalouden tarkastusvirasto
Tarkastuspäällikkö Teemu Kalijärvi
Johtava tuloksellisuustarkastaja Sami Vuorinen

Viitteenne: D/680/04.07.02/2022

Tarkastuskertomusluonnos Akkuarvoketjun edistäminen

Viittaamme 21.3.2024 päivättyyn lausuntopyyntöönne ja kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto akkuarvoketjun edistämistä koskevasta tarkastuskertomusluonnoksestanne.

Valtioneuvoston kanslia toteaa, että sen tarkastusluonnokseen aiemmassa vaiheessa antamat kommentit ja tarkennukset on otettu hyvin huomioon lausuntopyyntöön liitettyssä tarkastuskertomusluonnoksessa. Valtioneuvoston kanslia korostaa edelleen, että sen Suomen Malmijalostus Oy:lle asettamat taloudelliset tavoitteet ovat perusteltuja, edistävät yhtiön pitkäjänteistä kehittämistä ja turvaavat yhtiön toimintaedellytykset ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden hankeyhtiöiden kautta. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen tavoitteet ja painopiste eivät siten ole ristiriidassa Suomen Malmijalostus Oy:lle asetetun erityistehtävän ja siltä odotusten kanssa.

Valtioneuvoston kanslialla ei ole lausuttavaa luonnoksessa esitettyihin suosituksiin.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Maija Strandberg

Finanssineuvos

Minna Pajumaa

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo@vnk.fi

Kirje

9.4.2024

VN/9695/2024
VN/9695/2024-OKM-3

Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
D/680/04.07.02/2022

OKM:n lausunto tarkastuskertomusluonnoksesta Akkuarvoketjun edistäminen

Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa tarkastuskertomusluonnokseen koskien akkuarvoketjun edistämistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta kommentoida tarkastuskertomusluonnosta ja pitää tärkeänä, että Valtiontalouden tarkastusvirasto selvittää akkuarvoketjun edistämistä Suomessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi osin yhtyä Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomusluonnoksen havaintoihin ja suosituksiin, mutta haluaa painottaa kantaansa, jonka mukaan tarkastuskertomusluonnos ei riittävällä tavalla huomioi suomalaisen koulutusjärjestelmän kokonaisuutta eikä toimintatapaa.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomusluonnoksen suosituksissa esitetään, että ”3. Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi ja määrittää teknologia-alan ennakoitiedon pohjalta, millaisiin osaamistarpeisiin koulutusjärjestelmän on vastattava akkusektorin työvoiman saatavuuden varmistamiseksi”. Opetus- ja kulttuuriministeriö haluaa muistuttaa, että kyseinen tehtävä on ammatillisen koulutuksen osalta ensisijaisesti Opetushallituksen vastuulla (Laki Opetushallituksesta, 564/2016). Opetushallitus johtaa ammatillisten tutkintojen perusteiden valmistelua, kehittämisestä ja määrää tutkinnon perusteet tutkintorakenteeseen kuuluville tutkinnoille. Tutkinnon perusteita kehitetään yhteistyössä työelämän ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Myös työelämätoimikunnat osallistuvat alakohdittain perusteiden kehitystyöhön Opetushallituksen kumppanina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää ongelmallisena tarkastuskertomusluonnoksen päätelmää siitä, ettei ministeriö ole ryhtynyt riittäviin toimiin akkualan osaamistarpeisiin vastaamiseksi, eikä ole ”hyödyntänyt [...] tietoa akkualan työvoiman saatavuuden varmistamisessa, vaan se on vastuuttanut koulutuksen järjestäjiä ja yrityksiä huolehtimaan niiden omista osaamistarpeista” (s. 4), on ”vastuuttanut koulutuksen järjestäjiä ja yrityksiä huolehtimaan niiden omista osaamistarpeistaan [sic]” (s. 34) ja ”siirtänyt vastuuta oppilaitoksille ja alan työnantajayrityksille” (s. 39). Laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) todetaan 125 § (Osaamistarpeiden ennakointi), että koulutuksen järjestäjän tulee ennakoida toiminta-alueensa osaamistarpeita ottaen huomioon toiminta-alueen työvoimatarve ja väestökehitys. Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjä voi myönnetyin järjestämisluvan puitteissa kohdentaa autonomisesti koulutustarjontaa työvoimatarpeeseen. Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan myöntäminen perustuu koulutuksen järjestäjän hakemukseen. Ammatillisen koulutuksen lain 28 §:ssä määritellään järjestämisluvan myöntämisedellytykset. Mikäli koulutuksen järjestäjä ei täytä näitä lain edellyttämiä

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

myöntämisedellytyksiä, niin OKM ei voi myöntää haettua järjestämislupaa. Koulutuksen järjestäjä voi hakea kieltei-sen päätöksen jälkeen uudestaan järjestämislupaa.

Ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Yliopistojen tehtävänä on yliopistolain (558/2009) mukaan antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta, ja tätä tehtävää hoitaessaan yliopistojen tulee toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutusvastuita säännellään yliopistojen osalta yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (794/2004), yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä annetussa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa (1451/2014) sekä ammattikorkeakoulujen toimiluvissa. Esimerkiksi tekniikan koulutuksella on määritelty tarkemmin alakohtaisista tekniikan alan koulutusvastuista yliopistoittain ja ammattikorkeakouluittain. Koulutusvastuusäntely on kuitenkin joustavaa, eikä sillä säännellä esimerkiksi yksittäisiä koulutusohjelmia. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut voivat koulutusvastuidensa puitteissa päättää koulutusohjelmista ja niiden sisällöstä, esimerkiksi erillisestä akkualan koulutusohjelmasta, itsenäisesti autonomiansa puitteissa. Nykyinen koulutusvastuusäntely ei estä tällaisten koulutusohjelmien perustamista. Sen sijaan erillisille tutkinnoille tai tutkintonimikkeille ei ole tarvetta. Opetus- ja kulttuuriministeriö painottaa, että alueellisiin ja valtakunnallisiin osaamistarpeisiin vastaaminen koulutusvastuiden puitteissa sekä koulutustarjonnan sisällöt kuuluvat korkeakoulujen autonomian piiriin. Tutkinnon suorittaneille korkeakoulut tarjoavat erilaista täydennyskoulutusta, jota akkualan osalta on tarjolla runsaasti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että sillä on vastuu kaikkien koulutusalojen edistämisestä. Se tarkastelee koulutusjärjestelmää kokonaisuutena, eikä esimerkiksi teknologia-alakohtaisesti. Tarkastuskertomusluonnoksen sivulla 36 todetaan, että: "Opetus- ja kulttuuriministeriön eri osastojen edustajat tarkastelivat osaamistarpeita koulutustasokohtaisesti, jolloin osaamistarpeiden nähtiin jakautuvan toisen asteen koulutuksen ja korkeakoulutuksen osaamistarpeisiin". Opetus- ja kulttuuriministeriö painottaa, että ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmä ja korkeakoulujen tutkintojärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, jolla turvataan eri koulutusasteiden ja alojen osaaminen ja opiskelijoiden koulutukselliset jatkumot eri koulutusasteiden välillä.

Eryityisesti koskien korkea-asteen koulutusta opetus- ja kulttuuriministeriö haluaa alleviivata, että akkualan osaamistarpeet koostuvat monen eri tieteen- ja tutkimusalan koulutuksesta, jotka ovat korkeakoulujen vapaasti yhdistettävissä haluamikseen kokonaisuuuksiksi. Tästä syystä opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että akkualan korkeakoulutus Suomessa on toteutettavissa nykyisten koulutusvastuiden puitteissa.

Yllä mainittujen havaintojen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomusluonnokseen sellaisia kommentteja ja havaintoja, joita se näkisi tarpeelliseksi nostaa tässä lausunnossa esiin.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Opetusneuvos

Saara Vihko

Liitteet

Jakelu Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV

Tiedoksi OKM KTPO Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto
OKM LAMOS Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto

LAUSUNTO AKKUARVOKETJUN EDISTÄMISTÄ KOSKEVASTA TARKASTUSKERTOMUSLUONNOKSESTA

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 11.4.2024 mennessä pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa akkuarvoketjun edistämistä koskevasta tarkastuskertomusluonnoksesta.

Tarkastuksen kohteena on akkuarvoketjun edistäminen, ja tarkastuksella on selvät yhtymäkohdat työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) vuonna 2021 laatimaan akkustrategiaan. TEM-konsernin toimijat olivat edistäneet akkuarvoketjun syntyä jo ennen strategian laatimista, mutta strategia tarjosi jäsentyneen kuvauksen erilaisista edistämistoimista.

Tarkastuksessa todetaan, että strategiassa kuvatut tavoitteet ovat edistyneet, mutta samalla kiinnitetään huomiota siihen, että tavoitteiden seuranta on jäänyt kesken. Arvio vastaa TEM:n tekemää tulkintaa tilanteesta. Strategiassa kuvatut toimet ovat edistäneet keskeistä tavoitetta eli kansallisen akkuarvoketjun syntyä. Yksittäisten tavoitteiden edistymistä ei ole dokumentoitu yksityiskohtaisesti, koska strategian toimeenpanon käynnistyessä ei kiinnitetty tarvittavassa määrin huomiota toimien seurantaan. Osin syynä oli mm. se, että akkustrategiasta vastaavat henkilöt ministeriössä vaihtuivat strategian valmistelun ja toimeenpanon aikana.

Tarkastuskertomusluonnoksessa tarkastusvirasto suosittelee työ- ja elinkeinoministeriötä määrittämään toimintatavat, joilla varmistetaan akkualaan kohdentuvien valtiontukien, avustusten ja toimenpiteiden keskitetty seuranta ja johdonmukaisuus. Vastuuhenkilöillä ministeriön sisällä on kattava kuva alaan kohdentuneista tuista, avustuksista ja toimenpiteistä, mutta ymmärrys kokonaisuudesta ei välttämättä ole välittynyt riittävän laajasti muille alan toimijoille.

Tarkastuskertomusluonnoksen muut suositukset kohdistuvat muiden ministeriöiden vastuulla oleviin asioihin. Akkuarvoketjun edistämistä ajatellen tarkastusvirasto kiinnittää huomionsa keskeisiin kysymyksiin eli osaamiseen, luvitukseen ja Suomen Malmijalostus Oy:n ohjaukseen. Työ- ja elinkeinoministeriön näkökulmasta osaamistarpeen tunnistaminen ja osaamishaasteeseen vastaaminen ovat akkuarvoketjun rakentamisen kannalta ensiarvoisen tärkeitä kysymyksiä. Myös luvituksen sujuvuus on keskeistä akkuarvoketjun investointien toteutumista ajatellen. Suomen Malmijalostuksen ohjauksen

osalta työ- ja elinkeinoministeriö käy säännöllistä vuoropuhelua valtioneuvoston kanslian kanssa. Valtioneuvoston kanslia kuulee ohjauksessa työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksiä suunniteltujen toimien yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Akkustrategian aktiivisen toimeenpanon vaihe työ- ja elinkeinoministeriössä tuli päätökseen vuoden 2023 lopussa, kun akkusektorin toimijat yhteen koonneen kansallisen yhteistyöelimen toimikausi päättyi. Samaan aikaan työnsä ministeriössä lopetti myös akkualan edistämistoimista vastannut virkamies.

Akkuarvoketjun aktiiviset edistämistoimet jatkuvat muun muassa Business Finlandin akku- ja vetyohjelmassa, alan yritysten perustamassa Akkuteollisuus ry:ssä sekä lukuisissa muissa yhteistyöverkostoissa.

Juhapekka Ristola
Ylijohtaja

Jyrki Alkio
Johtava asiantuntija

JAKELU

Sampsa Nissinen
Hannu Kananen